

Voor bos relevante passages uit de BELEIDSNOTA LEEFMILIEU EN NATUUR 2009-2014 van Vlaams minister Joke SCHAUVLIEGE

P5. 2. Managementsamenvatting

Inzake biodiversiteit kan Vlaanderen in 2020 de vergelijking met de Europese economische topregio's aan. We werken ambitieus aan het behoud, het herstel en de versterking van de biologische diversiteit. Via een gericht beleid moeten alle Vlamingen in hun directe omgeving beschikken over een basisnatuurkwaliteit.

Daartoe zullen de instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt. Rekening houdend met de ecologische draagkracht, worden vanuit het natuur-, bos- en groenbeleid bijkomende inspanningen geleverd om de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden, bossen en parken verder te verbeteren. Eén van de uitdagingen bij het creëren van sociaal warme steden is de realisatie van multifunctionele stads(rand)bossen.

P14 Bewaren van de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen

Ook inzake biodiversiteit wil Vlaanderen in 2020 even goed scoren als andere economische topregio's (Pact Vlaanderen 2020). Hiervoor werken we ambitieus aan het behoud, het herstel en de versterking van de biologische diversiteit. Er wordt naar gestreefd om de biodiversiteit zowel in stad als op platteland te bevorderen, en de toestand van kritische soorten en soortengroepen te verbeteren. We betrachten dat alle Vlamingen kunnen beschikken over een basisnatuurkwaliteit in hun directe omgeving. Investeren in het verhogen van natuur- en landschapsbeleving geeft mee vorm aan een warm Vlaanderen en draagt op die manier bij tot het versterken van het welzijn van alle Vlamingen.

Concreet wil ik hiervoor:

- een instandhoudingsbeleid voeren dat moet leiden tot een toename van het aantal habitats en soorten van Europees belang die zich in een goede staat van instandhouding bevinden, van het aantal beschermde gebieden waarin de milieukwaliteit verbeterd is, en van het aantal gebieden/habitats met een betere onderlinge verbinding. We zorgen ervoor dat het grootste deel van de maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen te realiseren, effectief in uitvoering zijn. Tegen 2020 heeft Vlaanderen voldoende habitat ingericht, herbestemd, verbeterd of afgebakend om 70% van de instandhoudingsdoelstellingen van de Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren.

- een betekenisvolle uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer (erkende, Vlaamse of bosreservaten, andere natuurgebieden onder vergelijkbaar beheersplan). Hiertoe ambiëren we een uitbreiding van dit type gebieden met 3.000 ha/jaar. Ook de kwaliteit van de beboste oppervlakte neemt aanzienlijk toe. We zetten in die optiek stappen naar de uitbreiding van de oppervlakte natuur- en bosreservaten tot 70000 ha. Hierbij wordt rekening gehouden met de verantwoordelijkheden, taken en mogelijkheden van andere actoren en ik pleeg hierover overleg. Er worden bijkomende stadsbossen gerealiseerd. Zo beschikt tegen 2020 minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden over een stadsbos of heeft er een opgestart;

- bij het beoogde natuur- en bosbeleid krijgen de overheid, de natuurverenigingen, de landgoedeigenaars en bosbeheerders, de landbouwers, de jagers en vissers en ook het bedrijfsleven elk een aangemeten rol en ondersteuning, op grond van hun respectieve sterkten en in functie van effectiviteit en draagvlak.

P16 Een slagkrachtige overheid:

- alternatieve financieringstechnieken worden optimaal ingezet en een coherente en geactualiseerde set van instrumenten voor natuur en bos wordt samengesteld.

P35. Strategische en Operationele doelstellingen (SD en OD):

OD 57: Vlaanderen maakt de realisatie van kwaliteitsvolle natuur mogelijk door een jaarlijkse uitbreiding van 3000 ha aan gebieden onder effectief natuurbeheer.

De Vlaamse regering expliciteert haar ambitie om de gebieden onder effectief natuurbeheer uit te breiden tegen een ritme van 3000 ha/jaar (waarbij minstens 1/3de door de terreinbeherende verenigingen). Op het perimeteroverleg tussen Vlaamse overheid en terreinbeherende verenigingen komt men tot efficiënt beheerbare entiteiten.

Het aankopen van gronden door het Vlaamse Gewest en de terreinbeherende verenigingen ten behoeve van natuur en bos, blijft een strategisch belangrijk instrument in het realiseren van die doelstelling. Hierbij wordt rekening gehouden met de verantwoordelijkheden, taken en mogelijkheden van andere actoren.

Het instrument aankopen wordt prioritair ingezet op:

1. Aankopen noodzakelijk voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor leefgemeenschappen en soorten. Prioriteit wordt gegeven aan gebieden waar het realiseren van hoogwaardige ecologische doelen een grote beheertechnische expertise vergt en een structurele garantie op continuïteit van het beheer.
2. Het realiseren van toegankelijke, geïntegreerde natuur-, bos- en groengebieden in de stadsrand met een evenwichtige invulling van hoogwaardige sociaal-recreatieve, landschappelijke en ecologische functies. Het Agentschap voor Natuur en Bos werkt hiertoe samen met besturen, erkende terreinbeherende verenigingen en andere organisaties.

OD 59: Door een verdere uitwerking van de evaluatie van de instrumentenmix komen we tot een efficiëntere inzet van middelen in het natuur- en bosbeleid.

In de vorige legislatuur werd gestart met de evaluatie van de instrumenten die in het natuur- en bosbeleid ingezet worden. Deze evaluatie wordt verder afgewerkt en waar nodig worden de instrumenten bijgestuurd om tot een effectief, efficiënt en billijk pakket te komen.

In het kader van de werkzaamheden zal aandacht worden besteed aan de subsidiariteit, samenwerking met partners en overleg met doelgroepen. Een plan van aanpak moet onder meer bijdragen tot een efficiëntere en effectievere inzet van het juridisch instrumentarium en tot afstemming zoniet integratie van de verschillende procedures en instrumenten van toepassing voor natuur, bos en groen.

Wanneer, bij het nemen van agro-milieumaatregelen in het kader van het plattelandsbeleid, nieuwe instrumenten, zoals collectieve beheersovereenkomsten met resultaatverbintenissen, worden overwogen, zullen zowel de ontwikkeling als de toepassing ervan wetenschappelijk worden onderbouwd. Opvolging ervan moet afgestemd worden met andere initiatieven m.b.t. biologische monitoring.

OD 60: Vlaanderen zet maximaal in op samenwerking en integratie tussen beleidsvelden en sectoren met het oog op het behoud, het herstel en de versterking van de biodiversiteit.

In het verleden werd eerder passief omgegaan met het gegeven van de 'passende beoordeling'. Het instrument van de passende beoordeling wordt geoptimaliseerd zodat maximale transparantie, objectiviteit en rechtszekerheid worden gegarandeerd. Het instrument 'Effectenindicator' hiervoor wordt verder ontwikkeld en geoptimaliseerd.

Een duurzame ontwikkeling van het platteland is nauw verbonden met de harmonieuze relatie tussen landbouw, bos en natuur. Plattelandsontwikkeling moet, naast het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen, op de eerste plaats de landschappelijke kwaliteit en leefbaarheid van het buitengebied ten goede komen. De voorbereiding en goedkeuring van het nieuwe PDPO voor de periode 2014-2020 vormt dan ook een belangrijke uitdaging tijdens deze legislatuur.

Ik zal in overleg met de landbouwsector en andere betrokken actoren de nodige stappen ondernemen met betrekking tot de aanpak van de problematiek van ziekten bij in het wild levende dieren en voor landbouw schadelijke organismen die ook in vrije natuur voorkomen. Dit behelst in de eerste plaats het implementeren van de Europese regelgeving in een wettelijke basis op Vlaams niveau. Daarnaast zal ook een operationeel kader worden uitgewerkt met het oog op het uitvoeren van de nodige maatregelen in de praktijk.

De huidige werking rond het Nationaal Park Hoge Kempen is exemplarisch en inspirerend voor een efficiënte samenwerking en integratie tussen verwante beleidsvelden met als resultaat een versterking van de biodiversiteit en de regionale economie. Deze werking die internationale erkenning geniet, zal dan ook blijvend ondersteund en versterkt worden.

Voor de ondersteuning van tewerkstelling in de groene sector dringt zich een aanzienlijke vereenvoudiging op. Zo kan een herziening en vereenvoudiging van het wetgevende kader van twee subsidiestelsels ter ondersteuning van sociale tewerkstelling in het natuur-, bos-, groen- en milieubeheer (bv. langs wegen en waterwegen), met name de Groenjobs en de MINA-werkers, zowel verwarring en onduidelijkheid bij de doelgroepen wegwerken, alsmede een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging voor de subsidieverstrekker realiseren. Een geïntegreerde regeling met maximale afstemming met het Decreet Sociale Diensten Economie wordt gerealiseerd.

P36 SD 62: Rekening houdend met de ecologische draagkracht, worden vanuit het natuur-, bos- en groenbeleid bijkomende inspanningen geleverd om de beleefbaarheid en de toegankelijkheid van de natuurgebieden, bossen en parken verder te verbeteren.

De Vlaamse overheid zal als een goede gastheer garant staan voor een kwaliteitsvol en duurzaam beheer van de gebieden. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan de fysieke en inhoudelijke ontsluiting, de bereikbaarheid en de toegankelijkheid, ook voor personen met een handicap. Het onthaal binnen de eigen domeinen wordt opgewaarderd en er wordt toenadering, samenwerking en afstemming gezocht met andere initiatieven in de regio die elkaar kunnen versterken. Het aanbod, uitbouw en de uitbating van bezoekerscentra wordt verder geoptimaliseerd.

We zorgen voor meer toegankelijke stadsrandbossen en stimuleren kwalitatief hoogstaande groene ruimte in de stad, speelbossen en natuur- en bosgebieden, waarbij er steeds aandacht is voor toegankelijkheid. We activeren het boscompensatiefonds ter ondersteuning daarvan.

Een evaluatie van het subsidiesysteem voor openstelling kan ervoor zorgen dat middelen gericht kunnen ingezet worden zodat naast de eigendommen van het Vlaamse Gewest en de terreinbeherende verenigingen ook domeinen van andere instanties en particulieren aangemoedigd worden om een recreatief aanbod te creëren. Zeer belangrijk hierbij is dat het aanbod afgestemd wordt op de noden van de bezoekers en bovendien compatibel is met de instandhoudingsdoelstellingen en de bijbehorende -maatregelen. Hiervoor zullen ondersteunende toetsingskaders worden ter beschikking gesteld. Het instrument toegankelijkheidsregeling wordt verder uitgewerkt, zodat het snel inburgering kan vinden. De goedkeuringsprocedure van deze regeling zal zo efficiënt mogelijk georganiseerd worden.

P37 SD 64: Vlaanderen streeft naar een verbeterde valorisatie van de natuurgebieden, bossen en parken met aandacht voor een return die de lokale economie in het buitengebied ten goede komt.

Naast het inzetten op de ecologische functie van de bossen, het versterken van de sociaal-recreatieve functie door middel van openstelling en inrichting, dient de economische functie van het bos een volwaardige plaats in het beleid te hebben. Hiervoor wordt een gestructureerd overleg met de betrokken sector opgezet. Het Agentschap voor Natuur en Bos zal inspanningen leveren om beter inzicht krijgen in het marktgebeuren en anderzijds ook de sector meer inzicht te verschaffen in de gevolgen van keuzes binnen bosbeheer. We verschaffen kansen om er voor te zorgen dat Vlaamse bossen in internationaal erkende certificeringssystemen kunnen instappen. Het Agentschap voor Natuur en Bos zet zijn politiek verder om de eigen, grotere boscomplexen onder het FSC-label te brengen.

Het Ondersteunend Centrum van het Agentschap voor Natuur en Bos (OC ANB) dat instaat voor de

valorisatie van het natuur- en bospatrimonium van de Vlaamse Overheid, zal haar aanbod aan producten en diensten verder ontwikkelen om via gerichte investeringen een geïntegreerde natuur- en bosbeleid mee te faciliteren. Het OC ANB zal commerciële inspanningen doen en zal hierbij optreden als natuurinvesteringsmaatschappij voor het Agentschap voor Natuur en Bos.

SD 65: In het kader van het streven naar sociaal warme steden, maakt Vlaanderen verder werk van de beschikbaarheid van nabije natuur-, bos- of groenwaarden voor elke stadsbewoner.

OD 66: We realiseren multifunctionele stads(rand)bossen en herbestemmen de zonevreemde bossen waar nuttig en mogelijk.

Vlaanderen zet op een vernieuwende wijze natuur, bos en groen in om een groen stedengewest te ontwikkelen zodat elk verstedelijkt gebied beschikt of uitzicht heeft op een geïntegreerd natuur-, bos- en/of groenproject. Zo worden deze projecten ingezet in functie van en voor de mens met oog voor de meekoppeling met de basisnatuur en de biodiversiteit. Door het opzetten van (grootschalige) proefprojecten wordt geëxperimenteerd met concepten als ecowoonwijken, ecobedrijventerreinen, stedelijke groenpolen, binnenstedelijke groenvoorzieningen, stedelijke natuurprojecten, ... In de Vlaamse Rand zal het groene karakter verder gestimuleerd worden via het Breugelproject.

We realiseren multifunctionele stads(rand)bossen waarbij we in 2020 in minstens de helft van de stedelijke of kleinstedelijke gebieden een project opgestart hebben. De lopende projecten krijgen extra aandacht.

Het boscompensatiefonds wordt geactiveerd, waarbij lokale besturen, terreinbeherende verenigingen en privépersonen de mogelijkheid krijgen ook uit deze middelen te putten, om boscompensatie op het terrein te gaan realiseren.

Tenslotte moet voor zonevreemde bebossing een visienota en een concreet plan van aanpak worden uitgewerkt met de volgende elementen: het in kaart brengen van de bebossing, het bepalen van het instrumentarium (o.a. herbestemming), het bepalen van de prioriteiten, het ondernemen van acties via concrete projecten. De focus ligt op de meest waardevolle zonevreemde bossen.

Via deze maatregelen leveren we deze legislatuur een billijke bijdrage aan de realisatie van de pact 2020 doelstelling 15.

SD 67: Vlaanderen schenkt de nodige aandacht aan het realiseren van de randvoorwaarden om een efficiënt en effectief natuur- en bos- en groenbeleid mogelijk te maken.

OD 68: Vlaanderen zorgt voor de effectieve uitvoering van het Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen met als doelstelling inzake natuur, bos en groen de afbakening van extra 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied om zo te komen tot een samenhangend Vlaams Ecologisch Netwerk van 125.000 ha, evenals de 150.000 ha verwevingsgebied.

In uitvoering van het RSV zal bijgedragen worden aan de afbakening van '...7 000 ha extra bedrijventerreinen, de afbakening van 750 000 ha agrarisch gebied, extra 38 000 ha natuurgebied en 10 000 ha bosgebied en 150 000 ha natuurverwevingsgebied' (cf. Regeerakkoord). Van de natuur-, bos- en overige groengebieden moet uiteindelijk 125 000 ha onderdeel uitmaken van een samenhangend Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP's) zullen deze doelen gerealiseerd worden. Afbakeningsprocessen zullen rekening houden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de habitat- en vogelrichtlijngebieden. In die zin zal ook de timing van de opmaak van GRUP's van die aard zijn dat het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen niet in het gedrang komt. Zoals bepaald n.a.v. de besluitvorming van het Wildschadebesluit zal op basis van overleg tussen het Agentschap Natuur en Bos en het Departement Landbouw en Visserij een geactualiseerde kaart van de historisch permanente graslanden opgemaakt worden, en zal een lijst van bijzonder waardevolle historische graslanden voor eind 2009 voor vaststelling aan de Vlaamse regering worden voorgelegd als sluitstuk van de effectieve bescherming van poldergraslanden.

P43 5.1.9 Beleid open Ruimte

SD 90: De kwaliteit van de open ruimte verbetert via een gebiedsgericht beleid en gebiedsgerichte investeringen.

De open ruimte-projecten ondersteunen het investeringsbeleid van de Vlaamse Regering om de economische crisis te helpen bestrijden. De gebiedsgerichte aanpak biedt uitgelezen kansen om dit geïntegreerd, beleidsdomein- en bestuursniveauoverschrijdend te doen. De projecten kunnen uitvoering geven aan onder meer volgende punten van het regeerprogramma: een levendige landbouw- en visserijsector, investeren in stappers en trappers (o.a. trage wegen), investeren in openbaar vervoer, beperken van hinder en verontreiniging, een nieuwe visie voor ruimtelijke ordening in Vlaanderen, archeologisch en kunsthistorisch erfgoed renoveren en beschermen, naar een groene economie, verstandig omgaan met energie, plattelandsbeleid, minder afval en meer recyclage, integraal waterbeleid, luchtbeleid, biodiversiteit en natuur- en bosbeleid.

Met de gebiedsgerichte projecten wil ik ook uitvoering geven aan de ruimtelijke afbakeningsprocessen, die vorige legislatuur zijn opgestart en die deze legislatuur zullen voltooid worden.

OD 94: Door de ruilverkavelingsprojecten in uitvoeringsfase te voltooien en door de ruilverkavelingsprojecten in planvormingsfase af te ronden wordt de leefbaarheid en de economische draagkracht van 30 000 ha plattelandsgebied versterkt.

Met 9 ruilverkavelingsprojecten in uitvoering wil ik de leefbaarheid en de economische draagkracht van 15 000 ha plattelandsgebied stimuleren. Met een tiental projecten in voorbereiding wil ik de continuïteit verzekeren.

Ik wil inspelen op vragen om het instrument van ruilverkaveling in te zetten in het kader van een veel breder scala aan problematieken, die illustratief zijn voor de diversiteit en complexiteit van het Vlaamse platteland:

van het versterken van landbouwstructuren, bijvoorbeeld via glastuinbouwzones tot de mildering van effecten van grote infrastructuurwerken, flankerende maatregelen bij de realisatie van stadsbossen en nieuwe natuur, integrale inrichting van landelijke gebieden.

OD 96: De mobiliteit van gronden is verhoogd tijdens de regeerperiode en de grondprijs blijft onder controle.

Lokale grondenbanken en de gerichte opbouw van een grondreserve, staan garant voor de nodige grondmobiliteit en beletten dat grondprijzen in de hoogte gaan. De juridische en financiële omkadering van de werking van de lokale grondenbanken, wil ik verbeteren. Dit kan meer mogelijkheden bieden voor het ruilen van gronden, zowel voor eigenaars als voor gebruikers. Er zal daarbij onderzocht worden of voor deze werking een rollend fonds Vlaamse Grondenbank dient opgericht.

De werking van de vorige legislatuur opgestarte Vlaamse Grondenbank met zijn e-voorkoopklok komt zo snel mogelijk op kruissnelheid. Ik laat onderzoeken op welke wijze de activiteit grondenbanken ten volle kan uitgeoefend worden zonder nadelige invloed op het ESR-vorderingensaldo.

P47. 5.1.11 Beleidsvoorbereiding en -evaluatie

OD 109: Het concept 'ecosysteemdiensten' wordt verder onderzocht

Het concept "ecosysteemdiensten" (ESD) verschaft een nieuwe, frisse kijk op de interacties tussen maatschappij en natuur. Het vernieuwende aspect is dat natuur en bos als een noodzakelijke bondgenoot voor een duurzame samenleving en de economie wordt aanzien.

De ecosysteemdienstbenadering is een veelbelovend hulpmiddel om gewenste maatschappelijke 'win-win' of 'trade-off' situaties te identificeren voor een multi-functionele open ruimte in Vlaanderen en het levert een waardevol kader om actoren met verschillende interesses bij elkaar te brengen. Het kan ook conceptueel bijdragen aan de vergroening van de economie. Er gebeurt een analyse van de ecosysteemdiensten in Vlaanderen en het concept zal in al de beleidsdomeinen die het landgebruik in de open ruimte beïnvloeden, geïntroduceerd worden, wat in lijn is met de Europese benadering. Er is nood aan een degelijk vergoedingensysteem voor zij die deze diensten helpen leveren. De bestaande maatregelen (beheersvergoedingen, gebruikerscompensatie...) dienen daarbij meer doelgericht te worden bijgestuurd mede in het kader van PDPO 2012-2016.

BIJLAGE 1: Regelgevingsagenda 2009-2014 beleidsdomein LNE

optimalisatie van verschillende regelingen in het natuur- en bosbeleid:

- BVR van 27/06/2003 betreffende de subsidiëring van beheerders van openbare en privé-bossen;
- BVR van 08/12/1998 tot vaststelling van de regelen voor de voorlopige en definitieve erkenning van regionale landschappen
- Bosdecreet art.90bis - BVR 16 februari 2001